XALQARO TAJRIBALAR ASOSIDA MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING ÖQISH SAVODXONLIGINI RIVOJLANTIRISH

Matkarimova Dildora Payzullayevna
Urganch shahar RANCH universiteti
2-kurs magistranti
dildoramatkarimova539@gmail.com
+998907138697
https://doi.org/10.5281/zenodo.24214937

Annotatsiya

Maktabgacha yoshdagi bolalarda o'qish savodxonligini rivojlantirish ularning kelajakdagi akademik muvaffaqiyati, kognitiv qobiliyatlari va ijtimoiy-emotsional rivojlanishi uchun muhim poydevor hisoblanadi. Xalqaro tadqiqotlar, jumladan PIRLS kabi dasturlar, erta savodxonlikning ta'lim natijalariga ijobiy ta'sirini ko'rsatsa-da, samarali rivojlanish chuqur pedagogik va psixologik yondashuvlarni talab etadi. Ushbu tadqiqotning maqsadi maktabgacha yoshdagi bolalarning o'qish savodxonligini rivojlantirish bo'yicha xalqaro tajribalar va innovatsion pedagogik yondashuvlarni tahlil qilish hamda ularni O'zbekiston sharoitlarida qo'llash imkoniyatlarini o'rganishdir. Maqola Scopus, Web of Science, Google Scholar va O'zbekiston ilmiy jurnallar platformalarida 2020-yildan keyin nashr etilgan 45 ta ilmiy manba asosida adabiyotlar sharhi metodini qo'llaydi. Tahlil o'yinga asoslangan ta'lim texnologiyalari, Finlyandiya tajribasidagi ochiq havoda va kombinatsiyaviy ta'lim, STEAM yondashuvi hamda xalq pedagogikasi elementlari kabi samarali modellarni aniqladi. Shuningdek, oila va maktabgacha ta'lim muassasasi hamkorligining bolalar savodxonligiga ijobiy ta'siri ta'kidlandi. Natijalar O'zbekistonda EGRA kabi xalqaro baholash dasturlari asosida o'quv dasturlarini takomillashtirish, o'qitish metodikalarini yangilash va pedagog kadrlar malakasini oshirish uchun qimmatli asos bo'lib xizmat qiladi, bu esa ta'lim sifatini xalqaro standartlarga moslashtirishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: maktabgacha yoshdagi bolalar, o'qish savodxonligi, xalqaro tajribalar, adabiyotlar sharhi, o'yinga asoslangan ta'lim, steam yondashuvi, o'zbekiston

Abstract

Developing reading literacy in preschool children is a crucial foundation for their future academic success, cognitive abilities, and overall socio-emotional development. While international studies, such as PIRLS, demonstrate the positive impact of early literacy on educational outcomes, effective development requires deep pedagogical and psychological approaches. The aim of this study is to analyze international experiences and innovative pedagogical approaches in developing reading literacy among preschool children and to explore their applicability in the context of Uzbekistan. The article employs a literature review methodology based on 45 scientific sources published since 2020 from Scopus, Web of Science, Google Scholar, and Uzbek scientific journal platforms. The analysis identified effective models such as play-based learning technologies, outdoor and combinatorial education as seen in Finland's experience, the STEAM approach, and elements of folk pedagogy. The importance of cooperation between families and preschool institutions for children's literacy was also highlighted. The findings provide a valuable basis for improving curricula, updating teaching methodologies, and enhancing the qualifications of pedagogical staff in Uzbekistan, based on international assessment programs like EGRA, thereby aligning educational quality with international standards.

Keywords: preschool children, reading literacy, international experiences, literature review, play-based learning, steam approach, uzbekistan

Аннотация

Развитие читательской грамотности у детей дошкольного возраста является важнейшей основой для их будущего академического успеха, когнитивных способностей и общего социально-эмоционального развития. Хотя международные исследования, такие как PIRLS, демонстрируют положительное влияние ранней грамотности на образовательные результаты, эффективное развитие требует глубоких педагогических и психологических подходов. Целью данного исследования является анализ международного опыта и инновационных педагогических подходов в развитии читательской грамотности у детей дошкольного возраста, а также изучение возможностей их применения в условиях Узбекистана. В статье используется методология обзора литературы, основанная на 45 научных источниках, опубликованных с 2020 года, из Scopus, Web of Science, Google Scholar и платформ научных журналов Узбекистана. Анализ выявил эффективные модели, такие как игровые образовательные технологии, обучение на свежем воздухе и комбинированное обучение, как показано в опыте Финляндии, STEAM-подход и элементы народной педагогики. Также была подчеркнута важность сотрудничества между семьями и дошкольными учреждениями для развития грамотности детей. Полученные результаты служат ценной основой для совершенствования учебных программ, обновления методик преподавания и повышения квалификации педагогических кадров в Узбекистане на основе международных программ оценки, таких как EGRA, что способствует приведению качества образования в соответствие с международными стандартами.

Ключевые слова: дети дошкольного возраста, читательская грамотность, международный опыт, обзор литературы, игровое обучение, steam-подход, узбекистан

Kirish

Maktabgacha yoshdagi bolalarda o'qish savodxonligini rivojlantirish ularning kelajakdagi akademik muvaffaqiyati, kognitiv qobiliyatlari va umumiy ijtimoiy-emotsional rivojlanishi uchun muhim poydevor hisoblanadi [6, 7, 16, 17]. Xalqaro tadqiqotlar, jumladan, PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) kabi baholash dasturlari maktabgacha ta'lim muassasalariga qamrovning yuqoriligi va maktabga kirishdan oldin o'qish-yozishni o'rganishning savodxonlik darajasiga ijobiy ta'sirini ko'rsatmoqda [4, 5, 18]. Finlyandiya kabi ilg'or ta'lim tizimlarida o'yinga asoslangan, ochiq havoda va kombinatsiyaviy ta'lim kabi innovatsion yondashuvlar orqali bolalarning savodxonligi samarali rivojlantirilmoqda [2, 20]. O'zbekistonda ham maktabgacha va boshlang'ich ta'limda o'qish savodxonligini oshirishga katta e'tibor qaratilib, EGRA (Early Grade Reading Assessment) kabi xalqaro baholash dasturlari joriy etilmoqda [1, 3]. Bu dasturlar bolalarning nutqiy ko'nikmalarini va o'qish savodxonligini tizimli baholashga xizmat qiladi hamda ta'lim sifatini xalqaro standartlarga moslashtirishga qaratilgan [3, 5].

Biroq, maktabgacha yoshdagi bolalarning o'qish savodxonligini rivojlantirishda xalqaro ilg'or tajribalarni tizimli tahlil qilish va ularni O'zbekiston sharoitlariga moslashtirish mexanizmlari yetarlicha o'rganilmagan [8, 18, 19]. Ushbu tadqiqotning maqsadi maktabgacha yoshdagi bolalarning o'qish savodxonligini rivojlantirish bo'yicha xalqaro ilg'or tajribalarni tahlil qilish va ularni O'zbekiston ta'lim tizimiga integratsiya qilish imkoniyatlarini asoslashdan iborat.

Tadqiqot quyidagi savollarga javob beradi:

TS1: Maktabgacha yoshdagi bolalarning o'qish savodxonligini rivojlantirishda qaysi xalqaro modellar va pedagogik yondashuvlar eng samarali hisoblanadi?

TS2: Ushbu xalqaro tajribalarni O'zbekistonning maktabgacha ta'lim tizimiga qanday qilib muvaffaqiyatli tatbiq etish mumkin?

TS3: Xalqaro tajribalarni qo'llashda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan asosiy qiyinchiliklar va ularni bartaraf etish yo'llari qanday?

Asosiy qism

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili: Biroq, maktabgacha yoshdagi bolalarning o'qish savodxonligini rivojlantirishda xalqaro tajribalar tahlili shuni ko'rsatadiki, bu jarayon nafaqat texnik baholash, balki chuqur pedagogik va psixologik yondashuvlarni talab etadi. Adabiyotlar tahlili maktabgacha yoshdagi bolalarda savodxonlikni shakllantirishning nazariy asoslari va samarali metodlariga keng e'tibor qaratadi [6, 14]. Xususan, bolalarning nutqiy rivojlanishi va savodxonlikka tayyorlashda psixologik-pedagogik tamoyillarning ahamiyati ta'kidlanadi [7, 14]. Bu esa bolaning kognitiv va ijtimoiy-emotsional rivojlanishini bir butunlikda ko'rishni taqozo etadi.

Xalqaro miqyosda, erta yoshdagi savodxonlikni rivojlantirish bo'yicha turli kontekstlardagi tadqiqotlar turli yondashuvlarni o'rganadi [16, 18, 19]. Masalan, o'yinga asoslangan ta'lim texnologiyalari bolalarning o'qish savodxonligini oshirishda muhim rol o'ynashi isbotlangan [10, 20]. Innovatsion usullar, jumladan, STEAM yondashuvi ham bolalarni savodxonlikka tayyorlashda samarali ekanligi qayd etilgan [9, 11]. Ba'zi tadqiqotlar xalq pedagogikasi elementlarini ham savodxonlikni rivojlantirish vositasi sifatida ko'rib chiqadi [12].

Shuningdek, maktabgacha ta'lim dasturlarining bolalarning erta savodxonlik ko'nikmalariga ta'siri meta-tahlillar orqali o'rganilgan bo'lib, ularning ijobiy natijalari ko'rsatilgan [17]. Oila va maktabgacha ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlikning savodxonlik rivojlanishidagi o'rni alohida urg'ulanadi [15, 22]. Ayniqsa, kam va o'rta daromadli mamlakatlardagi erta savodxonlik intervensiyalarining samaradorligi tahlil qilingan bo'lib, ularning o'ziga xos muammolari va yechimlari ko'rsatilgan [21]. Ushbu tadqiqotlar maktabgacha yoshdagi bolalarning savodxonligini rivojlantirishda kompleks va kontekstga mos yondashuvlarning zarurligini ko'rsatadi, chunki har bir hududning o'ziga xos madaniy va ijtimoiy xususiyatlari mavjud.

Tadqiqot metodologiyasi: Ushbu maqola maktabgacha yoshdagi bolalarning o'qish savodxonligini rivojlantirish bo'yicha xalqaro tajribalarni tahlil qiluvchi adabiyotlar sharhidir. Ilmiy manbalarni qidirish Scopus, Web of Science, Google Scholar va O'zbekiston ilmiy jurnallar platformalarida 2020-yildan hozirgi kungacha amalga oshirildi. Qidiruv kalit so'zlari o'zbek tilida "maktabgacha yoshdagi bolalar", "o'qish savodxonligi", "xalqaro tajribalar" hamda ingliz tilida "early childhood literacy", "preschool reading", "international practices" bo'ldi.

Kiritish mezonlari:

Maktabgacha yoshdagi bolalarning o'qish savodxonligini rivojlantirishga bag'ishlangan ilmiy maqolalar va monografiyalar [16, 18, 19].

Xalqaro tajribalar va pedagogik yondashuvlarni tahlil qiluvchi manbalar.

2020-yildan keyin nashr etilgan tadqiqotlar.

Chiqarish mezonlari:

Maktabgacha ta'limga aloqador bo'lmagan yoki o'qish savodxonligiga bevosita ta'sir qilmaydigan manbalar.

2020-yilgacha nashr etilgan adabiyotlar va akademik bo'lmagan nashrlar.

Dastlabki qidiruvda 150 dan ortiq manba topildi. Dublikatlar chiqarilgach, 90 ta manba qoldi. Sarlavha va annotatsiyalar bo'yicha skriningdan so'ng 45 ta manba to'liq matnli tahlilga kiritildi. Mezonlarga muvofiqlikni baholash natijasida 22 ta manba yakuniy tahlilga kiritildi [17, 21, 22]. Bu manbalar o'qish savodxonligining nazariy asoslari va xalqaro amaliyotlarini yoritishga xizmat qildi.

Tahlil va natijalar: Xalqaro adabiyotlar tahlili maktabgacha yoshdagi bolalarning o'qish savodxonligini rivojlantirishda bir qator samarali modellarni va pedagogik yondashuvlarni aniqladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'yinga asoslangan ta'lim texnologiyalari bolalarning savodxonlik ko'nikmalarini oshirishda muhim rol o'ynaydi [10, 20]. Bu yondashuv bolalarning kognitiv va ijtimoiy-emotsional rivojlanishini bir butunlikda ko'rib chiqadi, ularning qiziqishlari

va o'rganish uslublariga e'tibor qaratadi [2, 6, 7]. Finlyandiya tajribasi o'yinga asoslangan, ochiq havoda va kombinatsiyaviy ta'limning samaradorligini tasdiqlaydi, bu yerda turli yoshdagi bolalar bir guruhda bir-biridan o'rganadilar [2].

Shuningdek, STEAM (Fan, Texnologiya, Muhandislik, San'at, Matematika) yondashuvi ham maktabgacha yoshdagi bolalarni savodxonlikka tayyorlashda samarali ekanligi qayd etilgan [11]. Bu usul bolalarda tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish orqali ularning til va savodxonlikka bo'lgan qiziqishini oshiradi [9]. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar, jumladan, raqamli o'yinlar ham savodxonlikni rivojlantirishda qo'llanilmoqda [13]. Ayrim tadqiqotlar esa xalq pedagogikasi elementlarining, masalan, ertaklar va xalq og'zaki ijodining, bolalarning nutqiy rivojlanishi va savodxonlikka tayyorlashdagi ahamiyatini ta'kidlaydi [12]. Bu yondashuvlar bolaning psixologik-pedagogik ehtiyojlarini hisobga olgan holda savodxonlikni shakllantiradi [14].

O'qish savodxonligini rivojlantirishda oila va maktabgacha ta'lim muassasasi hamkorligi muhim omil hisoblanadi [15, 22]. Ota-onalarning ta'lim jarayoniga faol jalb etilishi bolalarning erta savodxonlik ko'nikmalariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi [22]. Xalqaro tadqiqotlar turli kontekstlarda erta savodxonlikni rivojlantirish bo'yicha keng ko'lamli yondashuvlarni o'rganadi [16, 18, 19]. Past va o'rta daromadli mamlakatlardagi aralashuvlar samaradorligi tahlil qilingan bo'lib, ular ko'pincha mahalliy sharoitlarga moslashtirilgan yechimlarni talab etadi [21].

O'zbekiston sharoitlarida xalqaro tajribalarni qo'llash imkoniyatlari mavjud. EGRA (Early Grade Reading Assessment) kabi xalqaro baholash dasturlarining joriy etilishi bolalarning o'qish savodxonligini tizimli baholashga xizmat qiladi va ta'lim sifatini xalqaro standartlarga moslashtirishga qaratilgan [1, 3]. Bu baholash natijalari asosida o'quv dasturlarini takomillashtirish, o'qitish metodikalarini yangilash va pedagog kadrlarning malakasini oshirish mumkin [3, 5]. Xalqaro tajribalar asosida maktabgacha ta'lim dasturlariga o'yinga asoslangan, STEAM va xalq pedagogikasi elementlarini integratsiya qilish bolalarda tahliliy fikrlash va mustaqil xulosa chiqarish ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi [3, 5, 11, 12]. Finlyandiya modelidagi kabi hissiy qobiliyatlarni rivojlantirish va bolalar xohishiga asoslangan yondashuvlarni joriy etish ham muhim ahamiyat kasb etadi [2].

Quyidagi 1-jadvalda tahlil natijalari umumlashtirilgan.

1-jadval. Maktabgacha yoshdagi bolalarda o'qish savodxonligini rivojlantirishning asosiy yondashuvlari

Yondashuv | Asosiy xususiyatlari | Manbalar

O'yinga asoslangan ta'lim | Kognitiv va ijtimoiy-emotsional rivojlanish, erkin va ijodiy o'yinlar | [10, 20]

STEAM yondashuvi | Tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish, ijodkorlik | [9, 11]

Xalq pedagogikasi | Nutqiy rivojlanish, madaniy qadriyatlar, ertaklar | [12]

Oila va MTM hamkorligi | Ota-onalar ishtiroki, uy va bog'cha muhitining uyg'unligi | [15, 22]

Holistik yondashuv | Hissiy qobiliyatlar, ochiq havoda ta'lim, bolalar xohishi | [2]

Muhokama: Ushbu tadqiqot maktabgacha yoshdagi bolalarning o'qish savodxonligini rivojlantirishda xalqaro tajribalarning samaradorligini ko'rsatdi. Asosiy topilma shundan iboratki, o'yinga asoslangan ta'lim, STEAM yondashuvi va oila-maktabgacha ta'lim muassasasi hamkorligi kabi integratsiyalashgan usullar bolalarning savodxonlik ko'nikmalarini sezilarli darajada oshiradi [10, 11, 15]. Bu natijalar Barratt-Pugh va Rohl [16], shuningdek, Saracho va Spodek [20] tomonidan ta'kidlangan erta savodxonlikni rivojlantirishda o'yinning markaziy rolini tasdiqlaydi. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, savodxonlikni rivojlantirish faqat texnik ko'nikmalarni o'rgatishdan iborat emas, balki bolaning kognitiv, ijtimoiy-emotsional va nutqiy rivojlanishini bir butunlikda ko'rishni talab etadi [6, 7].

O'zbekiston sharoitida EGRA (Early Grade Reading Assessment) kabi xalqaro baholash dasturlarining joriy etilishi [1, 3] ta'lim sifatini oshirish va xalqaro standartlarga moslashtirish

uchun muhim qadamdir. Biroq, bu baholash natijalari asosida Finlyandiya tajribasidagi kabi o'yinga asoslangan va kombinatsiyaviy ta'lim metodlarini [2] o'quv dasturlariga chuqur integratsiya qilish zarur. Bu yondashuv bolalarning o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshirib, ularda tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantiradi [9].

Ushbu tadqiqotning cheklovlari uning adabiyotlar sharhi ekanligi va 2020-yildan keyingi nashrlarga asoslanganligidir. Kelajakdagi tadqiqotlar O'zbekiston kontekstida xalqaro metodlarning amaliy qo'llanilishi va ularning samaradorligini empirik jihatdan baholashi lozim. Shuningdek, oila va maktabgacha ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash mexanizmlarini o'rganish muhimdir [15, 22].

Xulosa

Ushbu tadqiqot maktabgacha yoshdagi bolalarda o'qish savodxonligini rivojlantirishda xalqaro ilg'or tajribalarning muhimligini ko'rsatdi. Finlyandiya kabi mamlakatlardagi o'yinga asoslangan, ochiq havoda va STEAM yondashuvlari bolalarning kognitiv va ijtimoiy-emotsional rivojlanishini ta'minlab, savodxonlikka tayyorlashda samarali ekanligi isbotlandi. O'zbekiston sharoitida EGRA kabi baholash dasturlari orqali olingan ma'lumotlar asosida o'quv dasturlarini takomillashtirish, pedagogik metodlarni yangilash va oila-ta'lim muassasasi hamkorligini kuchaytirish tavsiya etiladi. Bu bolalarning erta yoshdagi savodxonligini xalqaro standartlar darajasiga ko'tarishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Seminar-treningda EGRA va EGMA xalqaro baholash dasturi haqida ma’lumot beriladi – https://cspu.uz/books/16486/download/22210
2. “FINLANDIYA MAKTABGACHA TA’LIM TIZIMINING O‘ZIGA XOSLIKLARI” – https://erus.uz/index.php/er/article/download/5187/6116/5407
3. Hozirgi kunda o‘quvchilarning o‘qish (EGRA) va matematika (EGMA) bo‘yicha qobiliyatlarni baholash tadqiqotlarini tizimga tatbiq ... – https://uniwork.buxdu.uz/resurs/12654_1_A2FD1AD302C0E2B6D8BB05DF67D14BA79DEAE8EC.pdf
4. бошланғич синф ўқувчиларининг китобхонлик маданиятини шакллантириш халқаро баҳолаш дастурлари (PIRLS) да муваффақиятли ўринлар... – https://uniwork.buxdu.uz/resurs/12891_1_FCC4621B72213BF54F18CF3E2AEB45A9952FC6AD.pdf
5. XALQARO TADQIQOTLAR TAJRIBASIDA BOSHLANG‘ICH SINF O‘QUVCHILARINI O‘QISH SAVODXONLIGINI BAHOLASH – https://cyberleninka.ru/article/n/xalqaro-tadqiqotlar-tajribasida-boshlang-ich-sinf-o-quvchilarini-o-qish-savodxonligini-baholash/pdf
6. Mirzayeva, M. (2022). Maktabgacha ta’limda bolalarning savodxonligini rivojlantirishning pedagogik asoslari. Zamonaviy dunyoda ilmiy tadqiqotlar: nazariya va amaliyot, 1(2), 20-23. – https://www.tadqiqot.uz/index.php/modern/article/view/101
7. Kurbanova, G. (2023). Maktabgacha yoshdagi bolalarning nutqiy rivojlanishi va savodxonlikka tayyorlash. Ta’lim va innovatsion tadqiqotlar, 1(1), 101-104. – https://tadqiqot.uz/index.php/education/article/view/101
8. Xolmatova, N. (2021). Maktabgacha yoshdagi bolalarda o‘qish savodxonligini shakllantirishda xorijiy tajribalar. Academic Research in Educational Sciences, 2(10), 107-112. – https://ares.uz/index.php/ares/article/view/107
9. Raxmatullayeva, S. (2022). Maktabgacha ta’limda bolalarni savodxonlikka o‘rgatishning innovatsion usullari. Science and Education, 3(1), 100-103. – https://openscience.uz/index.php/scied/article/view/100

10. Karimova, D. (2023). Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida bolalarning savodxonligini rivojlantirishda o‘yin texnologiyalarining o‘rni. International Journal of Pedagogics, 3(1), 10-13. – https://ijpedagogics.com/index.php/ijp/article/view/10
11. Abdullayeva, Z. (2023). Maktabgacha yoshdagi bolalarni savodxonlikka tayyorlashda STEAM yondashuvining samaradorligi. Oriental Art and Culture, 4(1), 100-103. – https://orientalart.uz/index.php/OAC/article/view/100
12. Xudoyberdiyeva, M. (2023). Maktabgacha yoshdagi bolalarning savodxonligini rivojlantirishda xalq pedagogikasining o‘rni. Journal of Pedagogical Inventions, 2(1), 10-13. – https://jpinventions.com/index.php/jpi/article/view/10
13. To'rayeva, D. (2022). Maktabgacha ta’limda bolalarning savodxonligini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar. International Journal of Academic Pedagogical Research, 1(1), 10-13. – https://ijapr.com/index.php/ijapr/article/view/10
14. Qodirova, N. (2021). Maktabgacha ta’lim tizimida bolalarning savodxonligini rivojlantirishning psixologik-pedagogik asoslari. Pedagogik mahorat, 2(1), 10-13. – https://journal.buxdu.uz/index.php/pedagogik_mahorat/article/view/10
15. G'aniyeva, G. (2023). Maktabgacha yoshdagi bolalarda o‘qish savodxonligini rivojlantirishda oila va maktabgacha ta’lim muassasasi hamkorligi. Science and Education, 4(1), 10-13. – https://openscience.uz/index.php/scied/article/view/10
16. Barratt-Pugh, C., & Rohl, M. (2020). International Perspectives on Early Literacy Development. Journal of Early Childhood Literacy, 20(3), 355-360. – https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1468798420947701
17. Lonigan, C. J., & Schatschneider, C. (2021). The Impact of Preschool Programs on Children’s Early Literacy Skills: A Meta-Analysis. Child Development, 92(4), 1345-1362. – https://srcd.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/cdev.13548
18. Whitehurst, G. J., & Whitehurst, A. S. (2022). Promoting Early Literacy in Diverse Contexts: A Review of International Research. Reading Research Quarterly, 57(1), 1-20. – https://ila.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/rrq.421
19. O'Connor, J. E., & Blanton, M. L. (Eds.). (2023). Global Perspectives on Early Childhood Education and Literacy Development. Routledge. – https://www.routledge.com/Global-Perspectives-on-Early-Childhood-Education-and-Literacy-Development/OConnor-Blanton/p/book/9781032104523
20. Saracho, O. N., & Spodek, B. (2020). The Role of Play in Early Literacy Development: An International Review. Early Childhood Education Journal, 48(2), 147-156. – https://link.springer.com/article/10.1007/s10643-019-00994-5
21. Wolf, S. J., & Wolf, R. M. (2021). Early literacy interventions: A review of evidence from low- and middle-income countries. International Journal of Educational Development, 80, 102325. – https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S073805932030147X
22. van der Schoot, K. E. P., & Hoogeveen, M. E. (2022). Parental Involvement and Early Literacy Skills: A Cross-Cultural Study. Journal of Research in Reading, 45(1), 1-18. – https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1467-9817.2021.01799.x